

Hakykat çyndanam o taýda bir ýerdemi...

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Hakykat çyndanam o taýda bir ýerdemi... HAKYKAT ÇYNDANAM O TAÝDA BIR ÝERDEMI: GAPBARÇANAKLARY GURŞAP ALAN GIZLINLIK HAKDA GÜRLEŞMEK GEREK

Ýer togalagyndan başga ýerde ýasaáýsyň barlygy boýunça soňky geçen kongres jogapdan köp soraglaryň döremegine sebäp boldy.

Gije gök ýüzünde uçýan çanaklar hakda gep-gürrüňler onlarça ýyl bări bar ([Unsplash](#))

Mundan on dokuz ýyla golaý wagt öñ ABŞ-nyň Kaliforniýa ştatynyň kenarlarynda öyländen soñ amerikan piloty Dewid Frawor öñki ynanýan zatlaryny üýtgedip taşlajak bir zat gördü. Ol «F/A-18 Hornet» eskadriliýasy bilen okuw-türgenleşik işini geçirip ýörkä, asmanyň ýüzünde öñ görüp-eşitmedik zadynyň bardygyny bildi. Ol öz sürüp barýan uçarynyň ululygynda, emma biziň bilýän fiziki kanunlarymyza ters biçübde hereket edip bilýän, «Tic Tak» şekeriniň şeklindäki birtüýsli jisimdi. Käbirleriniň göz açyp-ýumasy salymlykda 24 müň metrden 6 müň metre çenli aşak inendigi aýdylýardy we Frawod Frawor

ýakynlaşdygysaýy jisimlerden çalt gözden ýitipdi. Pilot birnäçe ýyl geçenden soñ beren interwýusynda «ömrümde gören iň çakgan hereketli närsedi» diýdi.

Dewid Frawor

Obýektleri anyklan ýeke Frawor däldi. Onuň toparyndan başga bir sürüji «Tic Tac»-laryň birini wideoýazgy etdi. Bu wideoýazgy amerikan hökümetiniň baş ýyllyk gizlin maksatnamasynyň üns berýän ugruna we 26-njy iýulda geçirilen kongresde takyklap bolmaýan uçýan jisimler (gapbarçanaklar) boýunça ýygnagyň jedelli temasyna öwrüldi.

ABŞ-ly kanun çykaryjy Robert Garsiyá komitetiň aşakky düzüminiň ýygnanşygynyň açylyş sözünde «Takyklap bolmaýan adaty däl hadysalara degişli köp sanly habara aýan edilýän we düşündirmeli hakyky soraglar, derñew we gözegçilik gerek» diýdi.

Ine, biz şonuň üçinem hazır şu ýerde.

Gapbarçanaklardan ýa-da amerikan hökümetiniň aýdyşy ýaly UAP-lardan (kesgitläp bolmaýan howa fenomenleri) gürrüň etmegimiz gerek. Onlarça ýyllap gök yüzünde aýlanyp ýören syrly gämiler hakdaky hekaýatlar ylmy-fantastiki edebiýatyň ýa-da ABŞ-nyň günorta-günbataryndaky çölde «51-nji raýon» ady berilen syrly harby bazada nämeleriň bolup geçendigi bilesigeliji, eksantrik adamlaryň gyzyklanýan ugrudy.

Şeýle-de bolsa, soňky ýyllarda ýokary düzümlü ygtyýarlylardan düýpli soraglar gelmäge başlady. Pentagon 2007-nji ýyldan 2012-nji ýyla çenli şeýle gapbarçanaklary öwrenmek üçin 22 million dollarlyk gizlin maksatnama ýöretdi. ABŞ-nyň öñki prezidenti Barak Obama hem Ak Tamdan çykyp gaýdandan soñ gök yüzündäki syrly jisimleriň aýlanyp ýörrndigi hakda subutnamalaryň bardygyny boýun alypdy. Obama iki ýyl öñ «Nähili hereket edýändiklerini, nirede düşleýändiklerini düşündirip bilemezok» diýipdi.

Geçen aý geçirilen kongresiň aşakky komitetiniň ýygnaňsygy «Gizlin bukjanyň» («The X-Files:») ceper personažy Foks

Malderiň içini ýylatdy. Arasynda Fraworyňam bolan öñki amerikan ofiserleri depe saçyň düýrükdirip biljek zatlary aýtdylar.

Bularyň arasynda amerikan hökümetiniň gapbarçanaklara eýelik edýän we bulary gizlin saklaýan, gizlinlik bilen maliýeleşdiren maksatnamalaryň gapbarçanaklary gizlin saklamak tabşyrylan, dünýäden daşarky tehnologiýany gizlemek we tersine inženerçilik işlerinde adamlaryň zyýan görýän ýa-da şikes alýan we heläkçilik zonalaryndan «adama meñzemeýän» pilot galyndylarynyň çykarylýandygy ýaly ýalan beýanat bermek jezasyna degişli çaklamalar bardy.

Şu babatda öñki amerikan kontrrazwedkaçysy Dewid Gruşdan hökümetiň kosmosly ýasaýyş formalary bilen aragatnaşygy ýola goýup-goýmanlygy soraldy. Gruş özüne geň galyjykly nazar bilen äñedýän kanun çykaryjylaryň içinde «Bu gürrüň halk köpcüligine açık şertlerde orta atyljak gürrüň däl» diýdi.

Gruşyň aýan eden zatlaryna jogap edip, NASA-dyr Goranmak ministrligi dünýäden daşarky ýasaýyş baradaky subutnamalaryň bardygyny ýa-da olaryň tehnologiýalarynyň ýaşyrylýandygy hakdaky gep-gürrüňleri ret etdi. Emma maglumatlary «gizlin» ýarlygyny goýmakda has öte geçmek ýa-da ygtyýarlylara makul inkär edip boljak mümkünçiliği üpjün etmek üçin kontrrazwedkany böleklere bölmekde göz öňüne tutulanyň doly tersibe täsirde bolan gışarmalara eýe amerikan hökümetine ynam etmek kyn. Her haýsy bolanda-da, halka mälim edilen sözlerem howatyrlandırmak üçin ýeterlikdi.

Aşakky komitetde başga wagt biri-birine gyr duşman bolan demokratlar we respublikanlar açık sözlüligi sebäpli karýeralarynda zyýan çeken şayatlaryň aýannamalaryndan we çynlakaýlyklaryndan deň derejede täsirlenene meñzeýärdi.

Aleksandriýa Okasio-Kortes jemgyyetçilige hasap berijilikli düzgünlere tabyn däl gizlin ýörite pudaklary ýöredýänleriň işi hakda kyn soraglary berdi.

Okasio-Kortes şayatlara «Meniň ýerimde bolsaňyz, nirä serederdiňiz?» diýip sorady.

Aleksandriýa Okasio-Kortes

Gije ýarymdan soň uçýan syrly obýektler hakdaky gep-gürrüňler onlarça ýyldan bäri dowam edip gelýär. Emma soňky aýdylanlara welin, hökman üns bermek gerek. Shaýatlaram, kanun çykaryjylaram syrly jisimleriň aýan edilmegine garşy gadagançylygyň «aklyndan azaşypdyr» aýyplamasyna duçar bolmakdan gorkýan pilotlaryň üstüne howp-hatar abanmagyna we basyş edilmegine sebäp bolýandygyny biragyzdan öñe sürüyär. Eger pilotlaryň biri adaty däl bir zady görüp, muny aýdandygy üçin karýerasyna atanak çekiljek bolsa, dymanyny gowy görýär. Kanun çykaryjy Garsıýa «Raýat we harby pilotlara gapbarçanaklar hakda aýdyp biljek ynamly we aç-açan şertleri döretmeli» diýdi.

Howp-hatarlaryň potensialy hakykat.

Ýygnanşykdaky shaýatlaryň hemmesi gören ýa-da öwrenen hadysalarynyň adamzat üçin howp döredip biljegini aýdýardylar. Kanun çykaryjylaryň biriniň gabatlaşylan käbir jisimleriň kontrrazwedka maglumatlaryny toplaýan enjamlar bolup biljekdigi hakdaky pikirini goldadylar. Shaýatlaryň garşy çykmasy kyn düşjek potensial «ekzistensial» howpa yşarat edýändigini aýtdylar.

Frawor 2004-nji ýyldaky «Tic-Tac» ýakyndan gabatlaşmasы barada «Gabatlaşan tehnologiyamız biziň henize çenli ýeten hemme zadymyzdan kän öñdedi» diýdi.

ABŞ-nyň Harby-Howa Güýçleriniň ofisi Gruş komplimasiýaçy telbeden has beter harby pähimdara çalym edýär. Gruş

Owganystandaky söweşlere gatnaşdy, has soňra Pentagonyň gapbarçanaklar boýunça taýýarlan aýratyn maksatnamasynda işlemäge başlady. Az wagtyň içinde hiç kime ynanmazlygy öwrendi. Iýun aýynda aýannamalaryny jemgyýetçilige mälim etmezden öñ aklawjy tutundy we ýörite janpena berilmegini talap etdi. Harby edaralaryndaky kärdeşleriniň jemgyýetçilige aýan etmek islän zatlary üçin beýlekileriň başyna gelen gorkunç netijeleriň gaýtalanyп biljekdigi hakda duýdurylandygyny aýtdy.

Kanun çykaryjylar gizlin maglumatlaryň jedelini etmek üçin howpsuzlandyrylan otaga girmegiň harby ygtyýarlylar tarapyndan gadagan edilendigini, aşakky komitetiň gurulmagy we iň esasanam şeýle ýygnanşygyň geçirilmegine-de berk garşy çykylandygyny öne sürdi. Wekil Tim Berçett «Her ädilen ädim çetin göreşdi» diýdi.

Tim Berçett

Kanun çykaryjylar 26-njy iýulyň aşakky komitetiň geçirjek köp sanly ýygnanşygynyň başlangyjy boljakdygyny öne sürdürler. Şeýle ýygnanyaklaryň älemde diňe bizde ýasaýýş barmy ýa ýokmy soragynyň syryny çözüp-çözmejekligi heniz belli däl. Emma, belki-de, bu ýygnanyaklar amerikan hökümetini älem hem-de ýer ýüzi boýunça meselelerde çäklendirýän gereksiz gizlinlik diwarlaryny ýykyp biler.

Borzu DARAGAHI,

pars žurnalisti / @borzou

Çarşenbe, 09.08.2023 ý. Geň-taňsy wakalar